

**UCHWAŁA NR XVIII/165/2020
RADY GMINY WALCE**

z dnia 11 marca 2020 r.

w sprawie przyjęcia programu polityki zdrowotnej „Program wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci i młodzieży w gminie Walce na lata 2020- 2022”

Na podstawie art. 18 ust.1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) w związku z art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 48 ust. 1, 3 i 5 oraz art. 48a ust.2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1373 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się do realizacji „Program wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci i młodzieży w gminie Walce na lata 2020- 2022”, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

2. Program, o którym mowa w ust. 1 uzyskał pozytywną opinię Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji nr 12/2020 z dnia 28 lutego 2020 r.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mateusz Burczyk

**Program wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci i młodzieży
w Gminie Walce na lata 2020 – 2022**

Rozdział I

Opis problemu zdrowotnego i uzasadnienie wprowadzenia programu polityki zdrowotnej

§ 1

Zmysły słuchu i wzroku są istotnymi narzędziami komunikacji człowieka z otaczającym go światem zewnętrznym. Poprzez narzędzia receptorowe i słuchowe poznajemy kształty, barwy, fale dźwiękowe oraz wyrażamy stany emocjonalne poprzez krzyk, płacz czy śmiech. Uszkodzenie zmysłów słuchu i wzroku powoduje nieprawidłowy rozwój procesu komunikatywnego. Oko oraz ucho są najistotniejszymi przekąźnikami informacji odbieranymi ze środowiska, które są dostarczane do mózgu i tam przetwarzane. Wadliwe organy słuchu i wzroku mogą spowodować błędne interpretowanie danych przez mózg dziecka. Taka sytuacja przyczynia się również do upośledzenia mowy dziecka i występowania wad mieszanych wpływających na dalszy rozwój intelektualny. Wczesne wykrywanie wad słuchu i wzroku oraz ich korekcja ma istotny wpływ na sukcesy szkolne a następnie zawodowe naszych podopiecznych.

Wraz z postępowaniem cywilizacyjnym jesteśmy coraz bardziej narażeni na degradację słuchu spowodowaną dużą ilością otaczających nas decybeli. Defekty słuchu mogą mieć różny charakter i źródło powstania. Era cyfryzacji w jakiej żyjemy w dużym stopniu ułatwia funkcjonowanie życia codziennego ale jednocześnie wpływa na nasze zdrowie poprzez degradację wzroku np. nadmierne spędzanie czasu przed telewizorem i komputerem. Do najczęstszych wad wzroku występujących u dzieci zalicza się :

- a) astygmatyzm — objawia się trudnościami w ogniskowaniu widzianych obiektów, polega na różnej sile załamania równoległych promieni świetlnych w dwóch różnych płaszczyznach (np. pionowej i poziomej) układu optycznego oka.

- b) krótkowzroczność - powoduje nieostre widzenie z dużych odległości przy stosunkowo dobrym widzeniu z bliska lub z niewielkiej odległości. Wada najczęściej rozwija się u osób od 10 do 30 roku życia.
- c) nadwzroczność - Powodem dalekowzroczności jest to, że gałka oczna jest zbyt krótka lub rogówka zbyt płaska. Ostry obraz powstaje za siatkówką. Jest to najczęściej spotykana wada u dzieci.
- d) zez - polega na nieprawidłowym ustawieniu osi widzenia w kilku pozycjach spojrzenia. Przyczyny tej choroby nie są do końca znane.
- e) amblyopia tzw. „leniwe oko” - choroba oka, która objawia się utratą zdolności ruchu, widzenia przestrzennego, akomodacji, nie reaguje na kontrast. W mocno zaawansowanej postaci pojawiają się zaburzenia widzenia, brak ostrości oraz duża wrażliwość na ruch.

Dzieci w wieku 5-7 lat często są narażone na choroby zakaźne takie jak świnka, odra czy półpasiec. Powikłania pochorobowe mogą doprowadzić do poważnego uszkodzenia słuchu dziecka. Najczęściej występującymi wadami słuchu u dzieci w wieku wczesnoszkolnym są:

- a) choroby zapalne ucha środkowego, nawracalne wysiękowe zapalenie ucha, przerośnięty migdałek gardłowy, zatkanie ucha przez czop woskowinowy.

Nieleczone i zaniedbane infekcje mogą doprowadzić do ubytku słuchu dziecka często w stopniu nieodwracalnym a nawet głuchoty.

W Polsce Ministerstwo Zdrowia wprowadziło Program Powszechnych Przesiewowych Badań Słuchu Noworodków oraz wprowadziło Rozporządzenie z dnia 21 grudnia 2004 r. mówiące między innymi o badaniach przesiewowych medycyny szkolnej w zakresie badań wzroku dzieci do 6 roku życia. Narodowy Fundusz Zdrowia nie sprecyzował jakie badania powinny być wykonywane pod kątem wykrywania wad słuchu i wzroku u dzieci powyżej 6 roku życia. Należy pamiętać, że jest to wiek, w którym organizm dziecka rozwija się bardzo dynamicznie i wymagana szczegółowej kontroli zdrowia w celu wykrycia ewentualnych nieprawidłowości w fazie początkowej. Badania przesiewowe wykonywane przez higienistki szkolne często odbywają się bez specjalistycznego sprzętu medycznego i nie stawiają diagnozy dot. konkretnego rodzaju schorzenia.

W trosce o zdrowie najmłodszych mieszkańców Gmina Walce ze względu na brak świadczeń alternatywnych w powyższym zakresie postanowiła wprowadzić na swoim terenie przesiewowe badania otolaryngologiczne i okulistyczne uczniów I klas podstawowych oraz uczniów Klas 6, które będą wykonywane w poradniach specjalistycznych.

Rozdział II

Cele programu polityki zdrowotnej

§ 2

1. Celem głównym planowanych interwencji w ramach programu jest zapobieganie rozwojowi chorób słuchu i wzroku poprzez systematyczne specjalistyczne badania kontrolne u dzieci i młodzieży. Celem głównym jest również przekazanie wiedzy na temat istoty badań przesiewowych rodzicom w celu stałej kontroli zdrowia podopiecznych.

2. Określa się cele szczegółowe programu:

- 1) wpływ na poprawę stanu zdrowia dziecka poprzez postawienie dokładnej diagnozy oraz skierowanie na ewentualne dalsze leczenie w ramach świadczeń NFZ,
- 2) wpływ na rozwój edukacyjny uczniów poprzez niwelowanie wad słuchu i wzroku, które przeszkadzają w nauce,
- 3) zwiększanie świadomości rodziców na temat istoty zagrożeń jakie niosą nieleczone choroby słuchu i wzroku,
- 4) monitorowanie skuteczności programu poprzez wykonywanie co roku wizyt kontrolnych dzieci z grup ryzyka.

§ 3

Zakłada się, że działania podjęte podczas realizacji programu przyniosą następujące efekty:

- 1) zapobieganie następstwom nieleczonych wad słuchu i wzroku,
- 2) systematyczność wykonywania badań kontrolnych przez dzieci po zakończeniu programu,
- 3) zwiększenie świadomości mieszkańców na temat istoty badań przesiewowych,
- 4) utrzymanie wysokiego poziomu zgłaszalności się beneficjentów do programu,
- 5) wprowadzenie świadczeń uzupełniających badania w ramach NFZ,
- 6) wykluczenie rozwoju choroby i uniknięcie w następstwie kosztów związanych, z ewentualnym leczeniem zaawansowanych stanów chorobowych.

Rozdział III

Charakterystyka populacji docelowej

§ 4

Głównymi adresatami programu są dzieci i młodzież zamieszkująca na terenie gminy Walce. Wady słuchu i wzroku wpływają na rozwój edukacyjny, dlatego badania przesiewowe powinny rozpocząć się wraz z rozpoczęciem nauki szkolnej tj. od I klasy podstawowej. Gmina Walce planuje objąć zakresem programu 100% populacji uczniów w wieku 6-7 lat oraz 50% uczniów klas 6 tj. dzieci w wieku 13 lat. Uczniowie 6 klas zostaną wyselekcjonowani przez pielęgniarkę szkolną po dobrowolnym wyrażeniu zgody. Pielęgniarka dokona oceny zdrowia uczniów poprzez wykonanie testu naprzemiennego zasłaniania oczu oraz badania ostrości wzroku na podstawie tablic z optotypami. Zostanie również wykonany test „Powtórz co słyszysz” badanie orientacyjne szeptem w odległości 5 m. Do programu nie wlicza się uczniów 6 klas, którzy są pod stałą opieką poradni otolaryngologicznej i okulistycznej. Na terenie gminy znajduje się trzy szkoły podstawowych, do których uczęszcza rocznie ok. 64 pierwszoklasistów i 59 uczniów 6 klas.

Liczba uczniów klas I w poszczególnych placówkach w roku szkolnym 2019/2020 r (stan na 30 września 2019 r.):

- a) Publiczna Szkoła Podstawowa w Walcach - 45 dzieci plus 59 6-toklasiści
- b) Publiczna Szkoła Podstawowa w Brożec - 12
- c) Stowarzyszeniowa Szkoła Podstawowa w Stradunia - 7

Uczniowie zostaną poddani badaniom kontrolnym po upływie roku od momentu pierwszych badań. Liczymy na to, że uda się objąć tym badaniem co najmniej 100% populacji.

§ 5

Realizator programu wyda materiały edukacyjno-informacyjne (zakup ulotek), które zostaną przez nauczycieli rozpropagowane wśród rodziców i opiekunów prawnych dzieci.

Przeprowadzenie badań przesiewowych poprzedzone będzie spotkaniem w formie prelekcji, na której lekarz specjalista przybliży istotę profilaktyki wad słuchu i wzroku wśród dzieci.

Warunkiem uczestnictwa w programie będzie pisemne wyrażenie przez rodziców zgody. W celu zwiększenia zainteresowania programem Referat zdrowia gminy Walce przeprowadzi kampanię promocyjną w środowisku lokalnym poprzez drukowanie plakatów, ulotek, zamieszczania informacji na stronach internetowych. Do uczestnictwa w programie jako patronat medialny zostaną zaproszeni przedstawiciele lokalnej prasy, radia i telewizji.

§ 6

Program przeciwdziałania wadom słuchu i wzroku u dzieci i młodzieży w Gminie Walce wpisuje się w elementy składowe dokumentu „Strategia rozwoju Gminy Walce na lata 2015-2022” i

powinien być realizowany przez okres jej trwania tj. 2 lat. Okres realizacji programu będzie uwarunkowany również kondycją finansową Gminy Walce.

Rozdział IV

Organizacja programu

§ 7

Określa się organizację programu w czasie poprzez wyznaczenie poszczególnych działań.

1) Urząd Gminy Walce działając na podstawie art. 48 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wyłoni realizatora programu zdrowotnego w drodze konkursu ofert,

2) Badania przesiewowe zostaną poprzedzone kampanią informacyjną skierowaną do opiekunów prawnych dzieci. Urząd Gminy Walce przy współpracy ze szkołami podstawowymi z terenu gminy wyznaczy terminy spotkań z rodzicami dzieci kwalifikującymi się do programu. Urząd Gminy Walce za pośrednictwem dyrektorów szkół wyśle zaproszenia na prelekcje, w których wezmą udział lekarz okulista i lekarz laryngolog. Czas trwania kampanii to jeden tydzień,

Podstawą do wykonania badań jest otrzymanie przez realizatora zadania zgody od rodziców na wykonanie specjalistycznych badań kontrolnych słuchu i wzroku. Wzór zgody stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego programu. Placówka medyczna realizująca zadania sporządzi listy uczniów zakwalifikowanych do badań.

Określa się sposób wykonania badań:

Realizator programu przed wykonaniem zadania przy współpracy ze szkołami ustali harmonogram wykonywania badań,

Urząd Gminy Walce zastrzega w ofercie konkursowej jedność wykonywania badań, która będzie polegała na zasadzie zorganizowania badań okulistycznych i laryngologicznych przez jeden podmiot medyczny, w jednym miejscu i w jednym czasie. Oznacza to, że w ciągu jednego dnia beneficjent programu zostanie poddany wszystkim wymagającym badaniom diagnostycznym w tej samej placówce zdrowia,

Wyjazd do placówki medycznej wykonującej badania zostanie zorganizowany pod opieką nauczycieli odpowiedzialnych za podopiecznych w dniu badania,

badania zostaną wykonane indywidualnie na specjalistycznym sprzęcie medycznym, wyniki badań i ewentualne skierowanie na dalsze leczenie zostanie przekazane przez lekarzy danej poradni rodzicom dzieci.

2. Określa się rodzaje wykonywanych badań w ramach programu w podziale na:

1) Okulistyczne

badania ostrości wzroku do dali i bliży za pomocą podświetlanych tablic,

badanie pola widzenia określające czułość nerwu wzrokowego,

badanie refleksji przy pomocy metody skiaskopii i metody F.C Dondersa,

badanie ciśnienia śród gałkowego za pomocą tonometru,

badanie przedniego i tylnego odcinka oka za pomocą metody wziemikowania i lampy szczelinowej.

2) Otolaryngologiczne

audiometria totalna będąca badaniem subiektywnym wykonywanym w kabinie przez lekarza otolaryngologa,

oto emisja akustyczna pozwalająca ocenić działanie komórek słuchowych

zewnątrznych, ogólne badanie lekarza otolaryngologa wraz z wywiadem.

3. Dzieci, u których zostaną wykryte wady słuchu i wzroku zostaną skierowane na dalsze leczenie w ramach świadczeń finansowanych z NFZ. W ramach badań kontrolnych Gmina Walce przeprowadzi ze środków własnych wtórne badanie dzieci z wadami po upływie jednego roku.

§ 8

Gmina Walce zastrzega sobie przedstawienie przez realizatora programu aktualnej polisy ubezpieczeniowej oraz dokumentacji potwierdzającej uprawnienia personelu do wykonywania przesiewowych badań wymienionych w złożonej przez niego ofercie. Badania zostaną przeprowadzone w poradniach specjalistycznych spełniających wytyczne rozporządzenia Ministra Zdrowia.

Rozdział V

Sposób monitorowania i ewaluacji programu

§ 9

1. Realizator programu corocznie będzie weryfikował stosunek procentowy ilości wyrażonych zgód rodziców oraz faktycznie przebadanych dzieci do ilości populacji zakwalifikowanej do programu. Satysfakcjonującym wynikiem będzie przebadanie 80% uczniów zakwalifikowanych do projektu.

Po zakończeniu badań rodzice uczniów otrzymają ankiety dotyczące jakości i potrzeby projektu. Wzór ankiety stanowi Załącznik nr 2 do niniejszego programu. Ponadto w trakcie realizacji zadania Gmina Walce zastrzega sobie prawo do kontroli wydatkowania środków publicznych wydatkowanych przez realizatora.

Realizator zadania będzie prowadził dokumentację medyczną w postaci elektronicznej bazy danych, z której będzie wynikać ilość i rodzaj wykrytych wad słuchu i wzroku. Dzieci zakwalifikowane do dalszego leczenia zostaną poddane wtórnym badaniom kontrolnym po upływie jednego roku. Realizator programu do rozliczenia dotacji celowej załączy dokumentację sprawozdawczą, z której będzie można ocenić nakład pracy w stosunku do ilości wydatkowanych środków pieniężnych. Miernikami efektywności będą ilość wad wzroku i słuchu wykrytych podczas badań, ilość uczniów skierowanych do dalszych badań, ilość dzieci, u których nie stwierdzono zaburzeń wzroku i słuchu. Gmina Walce będzie co roku porównywać mierniki z roku ubiegłego do roku bieżącego. Tabela z miernikami efektywności, którą będzie wypełniać realizator Programu stanowi Załącznik nr 3 do niniejszego Programu.

Rozdział VI

Budżet programu

§ 10

1. Określa się składowe koszty programu:

przeprowadzenie kampanii edukacyjnej w terenie (drukowanie zgody na badania, zakup materiałów informacyjnych, ulotek, banerów, plakatów, stworzenie loginu i hasła kampanii zdrowotnej),

zorganizowanie pogadanki lekarskiej z opiekunami prawnymi

dzieci, wybór placówki medycznej realizującej program, usługa

badania lekarskiego,

zakup materiałów medycznych do przeprowadzenia

badania, promocja kampanii w prasie, radiu i telewizji.

2. Średni koszt kompletu badań otolaryngologicznych i okulistycznych na jednego ucznia wyniesie ok 85 zł. Przy założeniu objęcia 100% populacji programem roczny koszt realizacji zadania wyniesie ok. 10.000 zł. Ponadto Gmina Walce w ramach działań promocji programu poniesie koszt ok 1 tys. zł ze środków budżetu Gminy Walce. Realizator programu, który wygra konkurs ofert otrzyma środki pieniężne z Gminy Walce w formie dotacji celowej na przeprowadzenie badań przesiewowych oraz przeprowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej wśród opiekunów prawnych.

3. Planowane koszty realizacji programu:

Lp.	Nazwa zadania	Całkowity koszt realizacji zadania
1.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej nt. profilaktyki wad słuchu i wzroku wśród dzieci poddawanych badaniom kontrolnym oraz wśród ich opiekunów prawnych – koszty wynagrodzenia pracownika	1500,00 zł
2.	Rozpropagowanie wśród opiekunów prawnych beneficjentów programu druków wyrażenia zgody na badania i informowanie o wynikach – koszty wynagrodzenia pracownika	1000,00 zł
3.	Wykonanie badań otolaryngologicznych wskazanych w programie – koszty wynagrodzenia lekarza	3000,00 zł
4.	Wykonanie badań okulistycznych wskazanych w programie – koszty wynagrodzenia lekarza	3000,00 zł
5.	Prowadzenie monitorowania i ewaluacja programu – koszty wynagrodzenia pracownika	1000,00 zł

6.	Koszty administracyjne oraz zakup materiałów biurowych.	500,00 zł
	razem	10 000,00 zł

Rozdział VII

Bibliografia

Przygotowano na podstawie danych GUS, PSSE i GOZ Gogolin.

PROGRAM WCZESNEGO WYKRYWANIA WAD SŁUCHU I WZROKU WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY
W GMINIE WALCE NA LATA 2020-2022

Załącznik Nr 1 do Programu wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci i młodzieży w Gminie Walce na lata 2020-2022

Zgoda na bezpłatne badania przesiewowe słuchu, wzroku.

Imię i nazwisko rodzica/opiekuna.

Adres do korespondencji

Ja, niżej podpisany/a wyrażam zgodę na wykonywanie u mojego dziecka wymienionych poniżej bezpłatnych badań:

słuchu,

wzroku,

w ramach realizacji Program wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci i młodzieży w Gminie Walce na lata 2020-2024.

Uwaga: prosimy o zaznaczenie krzyżykiem badań, na które wyrażają Państwo zgodę o badania słuchu o badanie wzroku

Imię i nazwisko PESEL.....

Uczeń klasy.....Szkoły.....

.....
(data) podpis rodzica/prawnego opiekun

Załącznik Nr 2 do Programu wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci i młodzieży w Gminie Walce na lata 2020-2022

ANKIETA na rok.....

weryfikująca funkcjonowanie „Programu wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci i młodzieży w Gminie Walce na lata 2020-2022”.

Szanowni rodzice i opiekunowie prawni,

Chcąc jak najlepiej odpowiedzieć na Państwa potrzeby wynikające z realizacji programów zdrowotnych na terenie Gminy Walce zwracamy się z uprzejmą prośbą o wypełnienie krótkiej ankiety, której wyniki posłużą właściwemu zaplanowaniu działań wspierających poprawę zdrowia dzieci i młodzieży z terenu gminy.

1. Jak oceniacie Państwo inicjatywę związaną z przeprowadzeniem badań przesiewowych dzieci i młodzieży pod kątem wykrywania wad słuchu i wzroku? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

bardzo dobrze dobrze ani dobrze, ani źle, źle bardzo źle

Czy Państwa zdaniem przesiewowe badania słuchu i wzroku dzieci i młodzieży realizowane przez Gminę Walce są konieczne?

tak nie nie wiem

Jakie są Państwa zdaniem główne problemy związane z realizacją Programu ? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi:

- niewystarczające zasoby ludzkie do obsługi pacjentów podczas badania,
- zbyt długi czas oczekiwania pomiędzy badaniami
- niemiła obsługa realizatorów programu
- brak informacji na temat wyników badań
- zbyt mała ilość przeprowadzonych badań
- nie zidentyfikowano problemów podczas realizacji Programu
- trudno powiedzieć o inne (jakie?).....

4. Co ile lat Państwa zdaniem powinny być powtarzane badania przesiewowe pod kątem wykrywania wad słuchu i wzroku ?

co rocznie co 2 lata co 3 lata

5. Co zmienilibyście Państwo w realizacji Programu ?

6. Jakie Państwa zdaniem inne programy zdrowotne powinny być wdrożone do realizacji przez Gminę Walce?

Załącznik Nr 3 do Programu
wczesnego wykrywania wad
słuchu i wzroku wśród dzieci
i młodzieży w Gminie Walce na
lata 2020-2022

Mierniki ewaluacyjne dotyczące badań słuchu u dzieci i młodzieży

	ilość osób poddanych badaniu	ilość wykrytych wad	liczba dzieci skierowanych na dalsze badania	ilość dzieci, u których nie stwierdzono wad
Rok				
Rok ubiegły				

Mierniki ewaluacyjne dotyczące badań wzroku u dzieci i młodzieży

	ilość osób poddanych badaniu	ilość wykrytych wad	liczba dzieci skierowanych na dalsze badania	ilość dzieci, u których nie stwierdzono wad
Rok				
Rok ubiegły				